

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים

טו.

עין משפט
נר מצוה

ומאי מדבריהם. דר' מאיר: **מדברי ר' חנינא.** לתרומה טהורה בשש שעות דמיא להווא דשלישי דטהור דאורייתא וטמא דרבנן והא נמי שריא מדאורי' עד תחילת שבע ואסירא מדרבנן וכיון דאשמעינן ר' חנינא דמטמין טומאה דרבנן בטומאה דאורייתא דמטמא ליה מדרבנן אוכל את אוכל מטמין נמי תרומה טהורה דאסירא מדרבנן בטומאה דתורמה טמאה דאורייתא דלא מטמיה לה אלא מדרבנן דאין אוכל מטמא אוכל אלא מדרבנן: **ארש"ל** לא תדחק לאוקמא הכי דמאי מדבריהן דקאמר מדברי רבי אליעזר ורבי יהושע קאמר ולא אמתי' קאי ר"מ אלא צעלמא קאי והכי קאמר מדברי סופרים שבעו שורפין כו' ומאן נינהו סופרים רבי אליעזר ור' יהושע והאי עדות דר' חנינא ורבי עקיבא לא שייך גבי פסח ואיידי דבעי לאזורי שורפים קדש טהור עס הנוטל נקט לה: שנוה. שאירע. כגון שנכנס אדם טמא לשם ספק נגע זה ספק לא נגע: **הסורפה.** הפקר: **יניחה במקום המונע.** עדיין מחזר ר' שמיה וטעמא מפרש בצרכות צפ' (ע'ד כמה) את משמרת תרומותי^(ט) שמים בשמעת אחת טהורה ואחת תלויה ואמר רתמנא צדיק לה שימור: **יניחה במקום הסורפה.** כלומר דאם רצה יכול לגרום לו שורפה דקסר יש אס למסורת ותירומתי כתיב. אלמא שמעינן ליה לרבי יהושע דכיון דאינה ראויה אלא להדלקה יכול לגרום לה טומאה והא נמי אפי' טהורה צת ציעור היא ומטמאין אותה: **הציה של תרומה בזה העליונה.** היינו דעבי' שורפין ומתקיים היינו צור שהיין יורד לתוכו: **טמאין.** חולין טמאין יש שזינו אוכל חולין טמאין או למי טמאין וזו לתוכו ה"ל מדומע טמא ולא חזי לשרא' משום תרומה ואפי' טהורה ולא למכור לכהן דכיון דטמאה היא אסורה. ציבומת צעלמא (ד' ע"ג): נפקא לן שהאובל תרומה טהורה עובר

(א) לקמן כ: בטורח לו: תרומה פ"ח [מ"ח] (ב) תרומות סס [מ"ט] (ג) לקמן כ: מנחות מה' (ד) [כך דר' יהושע ליה בשמנה ש' דתרומות ועי' ר"ש סס, ד] (ה) לקמן כ: מוספתא פסחי' פ"א ה"ה (ו) [ז"ל כל פסולי ה"קדשי לר' (ז) [ומדברי י"א, (ז) [דברים טו], (ח) כ"ה' ליהא מן, (ט) [מכאן שייך עוד לעני' דר' (י) ע"כ שייך לעיל ע"כ.]

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה וד' וד' טומאה דרבנן וכו' לר' יוסי דלאמר טומאת משקין:

מוסף רש"י

במקום התורפה. במקום הגלוי ואינו ממונה (בבב"ר דל). ר' יהושע אומר. מעשיו אינה ראויה לכללה שמה טמאה היא, ולא לילוף טמאה טהורה ואסור ללבושה הלקי יגלה ותישמה ותהא ראויה לילוף (שם). מורה ר"א ור' יהושע. אפי' דחיש ר' יהושע לקמן בפסח חולין מודה הוא ששם יכול לחזור אחר ששם טהור קבל על אסו אפילו רעשית. י"ל ואפי' כיון קי וכן קי הפול המרומה לתוך הטמא ויך הכל לאינה, לפי שמתמה לטמאין און לה תקני (מנחות ח). דשמן שנתערב בתורה בין ואסור לטמא ולר' משום טומאה דמראה (קט"ו כ). תרד ותטמא. ע"כ דמישפיל לתולין, ע"כ השתא לן חז ליה צימי הטומאה והשתא לא חז למידי (מנחות ח). ואל יטמאנה ביד לקבלה כגלס טמאין כדי להליל החולין (שם).

מוסף תוספות

א. ורש"י לא העלה על לבו, שפי' באב הטומאה שריא דאורייתא. מוס' שאין. ב. והשתא נראה הא דאמר לקמן ר' יוסי אינה מן הטהרה. מוס' ר"ש. ג. בהדי בשר שנים באב הטומאה. מוס' שאין. ד. ונעשו שנים דאורייתא והני משקין באוכל ונעשו שלישי דאורייתא. ש. ה. [שנטמא ממשיקין]. דהוי שלישי דאורייתא ולא הוי שני דרבנן. ש. ו. דאורייתא. ש. א. [שנותר לעשותו שני דאורייתא. ש. ח. דכל טומאות דרבנן שרות. ש. ט. ולעיל משמע דיש חילוק ביניהם מדיחש ליה הוסיף. ש. י. מדאורייתא ה"א אסור דרבנן מותר לעשותו שני דאורייתא. ש. יא. המוקי ולד טומאה דר' חנינא דאורייתא דמשמע אבל שלישי דרבנן אסור לעשותו שני. ש. יב. דכי היכי דיליף מדברי ר' יהושע דאסור דרבנן יכול לטמאנו כמו שיכול לטמא את התרומה כשהולכת לאיבוד, א"כ הו"ה שלישי דרבנן יכול לטמאנו. מוס' ה"א. ג. כיון דר"מ לא קאי לא אר"ע ולא אר"ה סגן הכהנים א"כ מאי שייכי בהאי פירקא. ש. ש.

ומאי מדבריהם. דר' מאיר: **מדברי ר' חנינא.** לתרומה טהורה בשש שעות דמיא להווא דשלישי דטהור דאורייתא וטמא דרבנן והא נמי שריא מדאורי' עד תחילת שבע ואסירא מדרבנן וכיון דאשמעינן ר' חנינא דמטמין טומאה דרבנן בטומאה דאורייתא דמטמא ליה מדרבנן אוכל את אוכל מטמין נמי תרומה טהורה דאסירא מדרבנן בטומאה דתורמה טמאה דאורייתא דלא מטמיה לה אלא מדרבנן דאין אוכל מטמא אוכל אלא מדרבנן: **ארש"ל** לא תדחק לאוקמא הכי דמאי מדבריהן דקאמר מדברי רבי אליעזר ורבי יהושע קאמר ולא אמתי' קאי ר"מ אלא צעלמא קאי והכי קאמר מדברי סופרים שבעו שורפין כו' ומאן נינהו סופרים רבי אליעזר ור' יהושע והאי עדות דר' חנינא ורבי עקיבא לא שייך גבי פסח ואיידי דבעי לאזורי שורפים קדש טהור עס הנוטל נקט לה: שנוה. שאירע. כגון שנכנס אדם טמא לשם ספק נגע זה ספק לא נגע: **הסורפה.** הפקר: **יניחה במקום המונע.** עדיין מחזר ר' שמיה וטעמא מפרש בצרכות צפ' (ע'ד כמה) את משמרת תרומותי^(ט) שמים בשמעת אחת טהורה ואחת תלויה ואמר רתמנא צדיק לה שימור: **יניחה במקום הסורפה.** כלומר דאם רצה יכול לגרום לו שורפה דקסר יש אס למסורת ותירומתי כתיב. אלמא שמעינן ליה לרבי יהושע דכיון דאינה ראויה אלא להדלקה יכול לגרום לה טומאה והא נמי אפי' טהורה צת ציעור היא ומטמאין אותה: **הציה של תרומה בזה העליונה.** היינו דעבי' שורפין ומתקיים היינו צור שהיין יורד לתוכו: **טמאין.** חולין טמאין יש שזינו אוכל חולין טמאין או למי טמאין וזו לתוכו ה"ל מדומע טמא ולא חזי לשרא' משום תרומה ואפי' טהורה ולא למכור לכהן דכיון דטמאה היא אסורה. ציבומת צעלמא (ד' ע"ג): נפקא לן שהאובל תרומה טהורה עובר

בעשה שצריך תאכלנו לזה הטמא והטהור יחדו^(א) ולא לאחר: **מודה ר"א ור' יהושע.** אפי' שנחלקו צאין יכול צפיא מודין ושין קן צכן שאם יכול להליל ממנה רביעית צטהרה אס יכול לחזר אחר כלים טהורין ולקבל קודם שמתר כולה לתוך הטמאין ויקבל ימנה רביעית הלוג: **י"ל.** יחזר אחריהן ואל יקבלנה צכלים טמאין כדי להליל את החולין שלהם יתערב ממנה צבין ויאסרו ואפי' צבמוך קן ירד ממנה לתוכו ויפקדם לא מטמאיהם לה לתרומה משום הלל חולין: **ואס לאו.** שלא ימצא כלי טהור וסוף סוף לטומאה אולא כולה צזו נחלקו רבי אליעזר ור' יהושע דר' אליעזר אומר אפי' תרד ותטמא מאליה ויפקיד החולין ואל יטמאנה ציד כדי להליל ר' יהושע אומר יטמאנה ציד. אלמא לרבי יהושע כיון דקופה לאיצוד שרי לטמאיה ציד וצפסח נמי לא שנה ור' מאיר מדברי יהושע יליף: **ממחוקקין למדנו.** שהרי הלכה כרבי יהושע צטהרות דרבי אליעזר נמנו עליו שלא לקבוע הלכה כמותו מפני תנורו של עכנאי צצ"מ (ד' ע"ט): **דיקא נמי.** דר"מ מדברי יהושע יליף מדקא מהדר ליה רבי יוסי אינה היא מן^(א) המדה דמודה ר"א ורבי יהושע צזו ש"מ מינייהו הוה יליף לה ולקמיה [ע"כ] פריך אמתא אינה היא המדה: א"ר יוסי. לר"מ אין הגדון דומה לראיה גדון שריפת חמץ צפסח שאחה דן ולמד מאלו אינו דומה לדרבים שאחה מציא ראויה מהן עליו ע"מ העדו שמוכל ללמוד מהן: **זה טמא וזה טמא.** שלישי צקודש טמא הוה והראשון שהוא נשרף עמו טמא הוה: **שמה יבא אליהו.** לאחר זמן ויאמרו טהורה היתה ונמצא למפרע שטימאנו תרומה צדיים אף על פי שהיא טעונה שריפה מפני אסור חמץ אסור לטמאה צדיים:

הפיגול

באב הטומאה דאורייתא. נראה לר"י דלהכי נקט דאורייתא משום דליכא אב הטומאה דרבנן כגון מעט לעט שצנדה וצית הפרס וארץ העמים והרצה כיוצא בזה^(א) והא דנקט דאורייתא לא נפקא מינה מידי למ"ד אין אוכל מטמא אוכל דמי"מ לא מטמא אלא מדרבנן ולא נקט דאורייתא אלא משום דבעי למימר ולד טומאה דרבנן דהוי דווקא דרבנן:

וְלָד שוּמָא דרבנן. פ"ה כגון כלי שנטמא צצמשקין והק' ה"ר יעקב דאורליני"ש א"כ היכי יליף רבי מאיר מדברי ר' חנינא הא צצר קודש שנטמא מצדו שנטמא צצמשקין אינו נשרף אלא צציעור לורה כדמוכח צצמס' חגיגה (ד' ק"ג. וס' וצפ' על אלו מומין (צצרכות ד' ת' וס' דקאמר כלי שנטמא צצמשקין מצדו וכו' ואינו ואוגנו וידיו טהורין דעבוד צזו רבנן היכר' ללא לישרוף עליה תרומה וקדשים ומאחר שנגש' ונמר אפי' היה טהור לגמרי מותר לשרופו עס הטמא' כדמוכח לקמן (ע"כ) מיהו אי צציעור לורה היינו לינה צצלמא אפי' ללא הוי נותר לא קשה מידי ולפשי"א אינה היא מן הקמה דר' יוסי היינו ללא מדמינן אסור דרבנן לטומאה דרבנן ונראה לר"י דוולד טומאה דרבנן היינו כדמפרש ר' ירמיה הכה צצצר שנטמא צצמשקין ור' מאיר לטעמיה וכו' ור' יוסי לטעמיה דלמר טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא^(א) אפי' דכלי שנטמא צצמשקין אין שורפין קדשים אלא צציעור לורה צצצר טומאה דרבנן שורפין ללא רבי יוסי דלמא (א) שנטמא אוכל לא אינטיך לאוקמא לעיל צולד ולד אלא לרבי יוסי דלמר (א) משקין לטמא אחרים דאורייתא והוי ולד טומאה דאורייתא אצל לרבי מאיר דהוי ולד טומאה דרבנן צלא ולד אכא תוספת טומאה דמעיקרא טמא דרבנן והשתא כששורפי' טמא דאורייתא הקשה ר"י למ"ד אין אוכל מטמא אוכל מדאורי' א"כ לר' יוסי לא משכחת שלישי דאורייתא אלא שנגע שלישי צצמשקין שנגעו צצאובל ראשון^(א) א"כ מאי תוספת

טומאה אכא כששורפו עס הצצר שנטמא צצצר הטומאה דכיון דאין אוכל מטמא אוכל לא הוי שני אלא מדרבנן וצלאו הכי הוי שני דרבנן כיון שנטמא מן המשקין דהוי תחלה ואורי' דאכתי לא נגזרה גזירה דכל הפוסל התרומה מטמא משקין להיות תחלה כדפי' לעיל א"כ דהאי שלישי נטמא צצעים וצצזונה^(א) כדפריש"ת לר"ת לקמן גבי רביעי צצקדש וסבירה ליה השתא דחצית הקודש מהני למימני ציה ראשון ושני אפי' צצעי לה (לקמן ד' כ.) ולא אפי' שני: **דמדאורייתא** שהור מע"א הוא. הקשה ר"י הניחא למ"ד אוכל מטמא אוכל יליף שפיר אסור דרבנן לעשותו שני^(א) משלישי מדרבנן^(א) אפי' דאסור הוי כמו פסול ולעיל ששמע דטמא ופסול אינם שוין דחשיב ליה הוסף מ"מ צצטומאה דרבנן לא משמע ליה לחלק^(א) אלא למאן דצצר אין אוכל מטמא אוכל מדאורייתא מאין קצצר אי קצצר דיש להשוות א"כ צלא צזו ראויה יאה אסור דרבנן מותר לעשותו שני דרבנן ואי קצצר דאין להשוות אס כן היכי יליף משלישי^(א) ו"ל דלא יליף טפי אלא מכיון דחציתא דשלישי שהוא מקולקל דרבנן מותר לעשותו שני א"כ אין לחלק צין דרבנן לדאורייתא וילפינן אסורא דרבנן מפסול דאורייתא לרבי עקיבא דמותר לעשותו טמא' ואורי' דהא דשרי ר' יהושע צצמתי' לשרוף תלויה עס הטמאה לר' יוסי היינו תלויה דאורייתא ללדידיה שלישי דרבנן אסור לעשות שני^(א):

וְלָד שוּמָא דאורייתא. הכא דקיימינן אליבא דר"ל לא אשכחן שלישי דאורייתא למ"ד אין אוכל מטמא אוכל אלא ע"י משקין ואו הוי שני דרבנן ומאי תוספת אכא וצ"ל דלא נגזרה גזרה עדיין דכל הפוסל וכו' כדפי' וע"י עמים וצצזונה ליכא לאוקמא דר"ל הוה דבעי צצצ' דחולין (ד' ק"ג). אי מהני חצית הקודש למימני ציה ראשון ושני וטמאה דאורייתא אכא לפרושי מדבריהם דר' אליעזר ור' יהושע א"כ נקט דאורייתא לאוקמא אפי' לר"א אצל לר' יהושע אפי' שלישי דרבנן מותר לעשותו שני וכן חמץ צצש שעות שהוא אסור דרבנן יליף ר"מ מנדביו של רבי יהושע^(א): **מדברי ר"א ור' יהושע.** והא דתי צצמתי' מילתיה דר' חנינא ורע"כ^(א) משום דר' יוסי קטעי וצצצר דר"מ מר' חנינא סגן הכהנים קאמר דקאמר צצצמון: **חבית** שנוולד אה ספק שומאה. פירש הקונטרס כגון שנכנס שם אדם טמא ולא

ק' א ב מ"י פ"ב מהל' תרומות הלכה ד':
לעוי רש"י
מייט"י [מייט"י]. ע"כ.
(חלק של הגת שבו מנחים את העניים).

רבינו הנגאל

כרבינו הנגאל דמתי' סבר שיש לאדם לטמא התרומה הטהורה בידים, לא שנה אב הטומאה ולא שנה ולד הטומאה הכל מדאורייתא, ומאי מדבריהם מדברי ר' יהושע דחבית של תרומה שזולד בה ספק שומאה, ואמר ר' יהושע אם היתה מונחת במקום המונע יניחה במקום התורפה, ואם היתה מכוסה יגלה, כלומר יעשה אלו הדברים אולי יפול בה שרץ, או יבא אדם טמא ויגע בה ותטמא כדי ליתנות ממנה, כדכתיב ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי, בשתי תרומות הכתוב מדבר אתה תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה, וכתיב ותתייך בשתיהן הכתוב מדבר. ומפרש ביבמות בפרק הפרק דאמר ר' אבהו כתיב לא בערתי ממנו בטמא, ממנו אי אהא בשמן של תרומה שנטמא, ודחינן אימור דאמר ר' יהושע לגרום לו טומאה אצל בטמא אבל לטמא בידים מי אבדו, אלא הא רבי יהושע דהני בחבית של תרומה שצטברה בת העליונה והתחתונה טמאה אפי' יטמאנה ביד. והיינו אי הכי מדברי ר' יהושע אצל אהא חזון לשנות התנא, כלומר שהוא ר' יהושע לבדו למה שנה מדבריהם, וקשיא לן ולמה לא דחה בזה התשובה בתויבא דאבותין למעלה מזו, אלא פירך לו כגון שזולד בה ספק שומאה, ואית לן לשנויי לפי שכן דרך התלמוד כל מקום שיש ראיות לדחות דברי המקשה שתיים שלש ודחה באחת מהן ואפי' שיש אחרות, וכשיתבאר אחת ישיב אחרת, ופרקינן כעשוי בזה הכי קאמר ממחוקקין של ר' אליעזר ומדרי' ר' אליעזר ורבי יהושע ש"מ, וכן אמר רב צצצמון מתי' באב הטומאה דאורייתא ולד הטומאה דאורייתא ותרווייהו טמאה דאורייתא הוא ומאי מדבריהם מדברי ר' אליעזר ור' יהושע. איניביה רבא אמר ר' יוסי אין הגדון דומה לראיה, כששורפין רבותיו לא לעשותו שני אלא על הבשר שנטמא בוולד הטומאה ששורפין אותו עס הבשר שנטמא באב הטומאה כו'.

ולא